

niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 599/2003 Z. z.“) a podľa § 33 ods. 1 a § 25 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj len „zákon č. 417/2013 Z. z.“) uložil žalobcovi povinnosť vrátiť pomoc v hmotnej núdzi za obdobie od 01.01.2013 do 31.01.2013 v sume 75,93 eur, od 01.04.2013 do 30.04.2013 v sume 54,09 eur, od 01.07.2013 do 31.07.2013 v sume 77,34 eur, od 01.10.2013 do 31.10.2013 v sume 77,34 eur, spolu v sume 284,70 eur v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto prvostupňového rozhodnutia.

V odôvodnení rozsudku krajský súd poukázal na to, že žalobca v žalobe aj v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného namietal, že si riadne plnil svoje povinnosti uchádzača a poberateľa dávky a príspevkov. Obec mu vystavovala potvrdenia o príjmoch, a to aj vtedy, keď mu neboli príjmy vyplatené. Takto vždy mesačne riadne plnil oznamovaciu povinnosť. Vo vzťahu k tejto námietke krajský súd uviedol, že v administratívnom spise sa nachádza úradný záznam vyhotovený na úrade dňa 18.11.2013, z ktorého vyplýva, že žalobca sa osobne dostavil na úrad a oznámil, že do 25.11.2013 doloží potvrdenie o príjme a dohody. Z predmetného úradného záznamu je podľa krajského súdu zrejmé, že v spise neboli doložené potvrdenia o príjme a dohody. Žalobca tento úradný záznam podpísal. V administratívnom spise sa nachádzajú dohody o vykonaní práce, uzatvorené medzi Obcou Sučany a žalobcom, ktoré boli do spisu založené dňa 27.11.2013. Ide o tieto dohody: Dohoda o vykonaní práce od 18.05.2012 do 30.06.2012, Dohoda o vykonaní práce od 01.07.2012 do 30.09.2012, Dohoda o vykonaní práce od 01.10.2012 do 31.12.2012, Dohoda o vykonaní práce od 18.01.2013 do 31.03.2013, Dohoda o vykonaní práce od 01.04.2013 do 30.06.2013, Dohoda o vykonaní práce od 01.07.2013 do 30.09.2013, Potvrdenie o príjme z dohôd a prác vykonaných mimo pracovného pomeru pre sociálne účely doručené na úrad dňa 27.11.2013 za mesiace 06/2012, 09/2012, 11/2012, 12/2012, ktoré bolo vystavené dňa 22.11.2013. Ďalej sa v spise nachádza Potvrdenie o príjme z dohôd a prác vykonaných mimo pracovného pomeru pre sociálne účely doručené na úrad 27.11.2013 za mesiace 03/2013, 06/2013, 09/2013, ktoré bolo vystavené dňa 22.11.2013. Krajský súd ďalej poukázal na to, že v úradnom zázname zo dňa 18.11.2013 žalobca oznámil, že do 25.11.2013 doloží potvrdenie o príjme a dohody. Preto je namieste otázka, prečo žalobca už dňa 18.11.2013 nenamietal, že potvrdenia o príjme aj dohody už predložil. Tieto skutočnosti namietal až v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu žalovaného a následne v žalobe. V administratívnom spise sa nachádzajú potvrdenia o príjme z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, ktoré sa týkajú roku 2012 a 2013, ktoré boli vyhotovené v ten istý deň, t.j. 22.11.2013. Krajský súd na záver konštatoval, že žalovaný sa nedostatočne vysporiadal s námietkou žalobcu, že zamestnávateľ mu vydával potvrdenia o príjmoch, resp. aj potvrdenia preukazujúce, že v príslušnom mesiaci mu neboli vyplatené žiadne príjmy a tieto potvrdenia žalobca riadne predkladal úradu. V napadnutom rozhodnutí žalovaného žalovaný iba konštatoval, že žalobca predložil dohody a potvrdenia o príjme z dohôd o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru dňa 27.11.2013. Pokiaľ žalobca namietal, že mesačne si plnil oznamovaciu povinnosť, žalovaný mal toto tvrdenie preskúmať a následne rozhodnúť o tom, či je táto námietka dôvodná. Na základe uvedených skutočností krajský súd rozhodol tak, že zrušil napadnuté rozhodnutie žalovaného podľa § 250j ods. 2 písm. c) O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie, v ktorom žalovaný doplní dokazovanie v naznačenom smere a opätovne rozhodne.

Proti rozsudku krajského súdu podal žalovaný včas odvolanie a žiadal, aby odvolací súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Uviedol, že žalobca si nespĺnil svoju oznamovaciu povinnosť v zmysle § 29 ods. 1, 3 zákona č. 599/2003 Z. z., nakoľko nepredložil dohodu o vykonaní práce a potvrdenie o príjme orgánu, ktorý dávku a príspevky v hmotnej núdzi vyplácal. Mal za to, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku obmedzil len na konštatovanie o nedostatočnom vysporiadaní sa s námietkou týkajúcou sa predloženia potvrdení o príjmoch žalobcom a vôbec sa nevysporiadal s meritom veci - nárokom na dávku v hmotnej núdzi, ktorá bola žalobcovi poskytnutá. Napadnutý rozsudok krajského súdu nie je dostatočne odôvodnený. Dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia je v demokratickom právnom štáte základnou podmienkou legitimity každého rozhodnutia súdu. Iba ak je rozhodnutie súdu dostatočne, racionálne a presvedčivo odôvodnené, má verejná moc morálne právo vynucovať jeho rešpektovanie a adresáti rozhodnutia majú morálnu povinnosť ho rešpektovať. Ak súd takto nedokáže odôvodniť svoje rozhodnutie, takéto rozhodnutie sa javí ako

svojvoľné, teda neobhájiteľné, bez opory v práve a nelegitímne. Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 311/07 a sp. zn. I. ÚS 107/07 ohľadom práva na spravodlivý proces a tiež na to, že povinnosť súdu dostatočne odôvodniť rozhodnutie vyplýva aj zo základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že napadnutý rozsudok krajského súdu je dostatočne odôvodnený a presvedčivý a zároveň si uplatnil trovy konania za jeden úkon právnej služby - vyjadrenie k odvolaniu v sume 66 eur plus režijný paušál v hodnote 8,58 eur. Namietal, že žalovaný vo vyjadrení zo dňa 10.08.2015 potvrdil, že Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor sociálnych vecí a rodiny sídli na ulici Mudroňova 22, Martin a Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor zamestnanosti sídli na ulici Novomeského 4, Martin, pričom odbor zamestnanosti a odbor sociálnych vecí a rodiny v rozhodnom období neboli navzájom prepojené. Zákon ukladá žalobcovi povinnosť ohlásiť dôležité zmeny úradu ako takému a neukladá mu povinnosť oznamovať a dokladovať zmeny duplicitne na dvoch odboroch toho istého úradu. O tom, že dva odbory úradu vybavené výpočtovou technikou nie sú prepojené a ani si navzájom neodovzdávajú dôležité informácie jednoduchým úradným postupom, žalobca nemal vedomosť. Žalobca považoval svoju oznamovaciu povinnosť ako takú za splnenú a ako občan prirodzene očakával nevyhnutnú mieru profesionality zo strany pracovníkov úradu. Predpokladal, že ak pracovník jedného odboru prijme doklady patriace inému odboru, má ich príslušnému odboru postúpiť, inak ich nemá od občana prevziať a má ho primerane usmerniť. Žalobca predpokladal, že žalovaný nepredložil krajskému súdu kompletný spisový materiál, pretože administratívny spis neobsahoval spisový materiál zakladaný u oboch odborov, najmä materiál o mesačnom plnení oznamovacej povinnosti. Žalobca si bol vedomý, že ako občan v kontakte s úradmi „ľahá za kratší koniec“ a preto nenamietal, že tieto doklady už úradu v minulosti doložil. Zároveň nevyklučuje aj to, že namietal predloženie dokladov na inom odbore a príslušný úradník ho presvedčil o potrebe doložiť totožné doklady aj na jeho odbore do jeho spisu. Už v písomnom vyjadrení na strane 3 bod tretí žalovaný len konštatoval to, čo uviedol žalobca, a to bez toho, aby preveril pravdivosť týchto tvrdení, čím priznal, že nepreveril ich pravdivosť, resp. neodôvodnil, prečo sa nezaoberal spisovým materiálom, na ktorý poukázal žalobca vo svojom odvolaní. Žalovaný nezistil dostačujúcim spôsobom skutkový stav na posúdenie veci a preto nemohol vyvodiť správny záver. Žalobca považoval napadnutý rozsudok krajského súdu za dostatočne odôvodnený a presvedčivý.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p.“). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konanie podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a § 212 ods. 1 O.s.p.), odvolanie prejednal bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na webovom sídle Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, a dospel k záveru, že odvolaniu žalovaného nemožno vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného o povinnosti žalobcu vrátiť pomoc v hmotnej núdzi za obdobie od 01.01.2013 do 31.01.2013 v sume 75,93 eur, od 01.04.2013 do 30.04.2013 v sume 54,09 eur, od 01.07.2013 do 31.07.2013 v sume 77,34 eur, od 01.10.2013 do 31.10.2013 v sume 77,34 eur, spolu v sume 284,70 eur.

Podľa § 29 ods. 1 zákona č. 599/2003 Z. z., občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný ohlásiť úradu alebo obci písomne do ôsmich dní zmeny vo všetkých skutočnostiach rozhodujúcich na trvanie nároku na dávku a príspevky a na ich výplatu alebo podať úradu o týchto zmenách do ôsmich dní oznámenie elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom.

Podľa § 29 ods. 3 zákona č. 599/2003 Z. z., občan v hmotnej núdzi, ktorému sa vypláca dávka a príspevky, je povinný úradu alebo obci, ktoré vo veci konali, v lehote do ôsmich dní oznámiť výšku svojich príjmov a hodnotu majetku, ohlásiť zmeny v ich výške, ako aj zmeny v rodinných pomeroch a majetkových pomeroch, ktoré sú rozhodujúce na určenie výšky dávky a príspevkov.

Podľa § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z., občan v hmotnej núdzi je povinný vrátiť dávku a príspevky alebo ich časť zvýšené o 10% odo dňa, od ktorého nepatrili vôbec, alebo vo výške, v akej sa vyplácali, ak nesplnil niektorú jemu uloženú povinnosť a prijímal dávku a príspevky alebo ich časť, hoci vedel a musel z okolností predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, než patrili; v prípade podozrenia z trestného činu podvodu úrad alebo obec podá podnet orgánom činným v trestnom konaní na začatie konania.

Od 01.01.2014 nadobudol účinnosť zákon č. 417/2013 Z. z. Podľa § 33 ods. 1 tohto zákona o nárokoch pred 01. januárom 2014 sa aj po 31. decembri 2013 rozhoduje podľa zákona účinného do 31. decembra 2013.

V danom prípade nie je kľúčovou otázkou iba splnenie, resp. nespĺnenie oznamovacej povinnosti žalobcu a ani to, či si ju žalobca splnil včas, alebo či si ju splnil na inom odbore príslušného úradu. Neplnenie oznamovacej povinnosti predstavuje iba jednu z podmienok zakladajúcich nárok na vrátenie dávky a príspevkov poskytnutých neprávom. Účelom oznamovacej povinnosti je zamedziť vzniku situácie, že danému poberateľovi bude pomoc v hmotnej núdzi vyplatená neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrí.

Na prijatie záveru o povinnosti vrátiť dávku alebo príspevky v hmotnej núdzi je potrebné kumulatívne splnenie dvoch podmienok ustanovených v § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z. a posúdenie, či v prípade žalobcu boli tieto podmienky splnené, predstavuje kľúčovú otázku v tejto veci.

Z ustanovenia § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z. vyplýva, že prvou podmienkou na vznik nároku na vrátenie pomoci v hmotnej núdzi je skutočnosť, že občan v hmotnej núdzi nesplnil niektorú z povinností uložených týmto zákonom. Druhou podmienkou je, že prijímal dávku a príspevky, hoci vedel a musel z okolností predpokladať, že sa vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, než patrili.

Podľa názoru odvolacieho súdu bolo rozhodnutie žalovaného vydané predčasne, pretože v danom štádiu konania nebol ešte dostatočne zistený skutkový stav.

Prvá podmienka bola splnená, pretože žalobca neoznámil úradu do ôsmich dní zmenu, ktorá spočívala v tom, že vo vyššie uvedenom období pracoval na dohody o vykonaní práce. Bolo povinnosťou žalobcu ako poberateľa pomoci v hmotnej núdzi, aby preukázal, že si oznamovaciu povinnosť splnil na inom odbore príslušného úradu. Splnenie oznamovacej povinnosti žalobca nenamietal ani dňa 18.11.2013, keď sa osobne dostavil na úrad za účelom oznámenia, že potvrdenie o príjme a dohody doloží do 25.11.2013.

Z administratívneho spisu žalovaného pritom vyplýva, že priebežne boli úradu predkladané len Dohody podľa § 3 ods. 3 písm. a) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, uavreté medzi obcou Sučan a žalobcom, v zmysle ktorých bolo dpjednané vykonávanie menších obecných služieb v rozsahu 20 hodín týždenne (na účely nároku na aktivačný príspevok).

Čo sa však týka druhej podmienky, doposiaľ nebolo vykonané žiadne dokazovanie za účelom zistenia, či žalobca mal vedomosť o existencii takých okolností, z ktorých by musel predpokladať, že sa mu pomoc v hmotnej núdzi vypláca neprávom. V súvislosti s druhou podmienkou je potrebné konštatovať, že obe správne rozhodnutia trpia vadou nedostatku dôvodov ohľadom jej splnenia. Ani v jednom z rozhodnutí správny orgán neuviedol, v čom videl preukázanie skutočnosti, že žalobca vedel a musel predpokladať z okolností, že pomoc v hmotnej núdzi sa mu vypláca neprávom. Splnenie tejto podmienky opomenul skúmať aj krajský súd v napadnutom rozsudku.

Odvolací súd dospel k záveru, že žalovaný sa nedostatočne zaoberal existenciou podmienok uvedených v § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z. Neskúmal, či žalobca vedel a musel z okolností predpokladať, že dávka a príspevky v hmotnej núdzi, ktoré prijímal v období od 01.01.2013 do 31.01.2013, od 01.04.2013 do 30.04.2013, od 01.07.2013 do 31.07.2013, od 01.10.2013 do 31.10.2013, sa mu vyplácali neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrili. Uvedená vedomosť, resp. okolnosť, že žalobca musel z okolností predpokladať, že sa mu pomoc v hmotnej núdzi vypláca neprávom, je základným predpokladom pre rozhodnutie o povinnosti vrátiť dávku a príspevky k nej odo dňa, od ktorého nepatrili alebo patrili v nižšej ako vyplácanej sume.

Pre správne použitie § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z. je potrebné skúmať, či občan v hmotnej núdzi popri nesplnení niektorej jemu uloženej povinnosti, prijímal dávku a príspevky alebo ich časť napriek tomu, že vedel a musel z okolností predpokladať, že sa mu dávka a príspevky vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrila.

Samotné konštatovanie, že žalobca v zákonom stanovenej lehote, teda včas neoznámil úradu rozhodné skutočnosti, nepostačuje na prijatie záveru o povinnosti žalobcu vrátiť dávku a príspevky pomoci v hmotnej núdzi. V zmysle § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z. je potrebné skúmať, či a odkedy žalobca vedel a musel z okolností predpokladať, že sa jeho dávka a príspevky vyplácajú neprávom alebo vo vyššej sume, ako mu patrili. V ďalšom konaní žalovaný vec znova prejedná v naznačenom smere, dôsledne sa vysporiada s druhou podmienkou ustanovenou v § 29 ods. 4 písm. a) zákona č. 599/2003 Z. z., znova vo veci rozhodne a svoje rozhodnutie riadne odôvodní.

Z vyššie uvedených dôvodov považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok krajského súdu za súladný so zákonom a preto ho podľa § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 246c ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 a § 250k ods. 1 O.s.p. vzhľadom na úspech žalobcu v odvolacom konaní. Žalobcovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 74,58 eur, a to za jeden úkon právnej služby - písomné vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného zo dňa 25.01.2016 vo výške 66 eur a režijný paušál podľa § 11 ods. 4 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vo výške 8,58 eur. Odvolací súd pri výpočte trov konania vychádzal z uplatnenej sumy tarifnej odmeny právnym zástupcom žalobcu, keďže v zmysle § 13 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. môže advokát základnú sadzbu tarifnej odmeny znížiť a v súlade s dispozičnou zásadou súd nemôže priznať náhradu trov nad rámec návrhu. Priznanú náhradu je žalovaný povinný zaplatiť právnemu zástupcovi žalobcu podľa § 149 ods. 1 O.s.p. do tridsiatich dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.